

Дмитро Миколайович **ПАВЛОВ**

д.ю.н., професор, заступник начальника, Інститут Управління державної охорони України (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4586-6399>

e-mail: pavlovdn@ua.fm

УПРАВЛІНСЬКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

У статті досліджено особливості фінансового контролю та аудиту у сфері національної безпеки, визначаються напрями організаційно-правового забезпечення підвищення їх ефективності у контексті реформування правоохоронних органів України в умовах широкомасштабної війни. Проблематика вдосконалення механізму фінансового контролю та аудиту у контексті реформування правоохоронних органів розглядається як складник діяльності, спрямованої на формування нової парадигми національної безпеки, заснованої на ефективній системі фінансового та матеріально-ресурсного забезпечення.

Ключові слова: національна безпека, сектор безпеки та оборони, реформування правоохоронних органів, гібридні загрози, гібридна війна, збройний конфлікт, фінансовий контроль, аудит, бюджетна програма, результативні показники

ВСТУП

Актуальність дослідження питань організації фінансового контролю та аудиту у сфері національної безпеки зумовлена необхідністю формування нової парадигми національної безпеки, підґрунтям якої має стати ефективна система фінансового та матеріально-ресурсного забезпечення, яка заснована на дієвих контрольних механізмах і побудована з урахуванням необхідності впровадження стандартів країн ЄС та НАТО. На жаль, в багатьох випадках суб'єкти забезпечення національної безпеки продовжують функціонувати без урахування ресурсних можливостей держави. Не дотримується один з головних принципів забезпечення національної безпеки – принцип відповідності витрат на протидію агрозам фінансово-економічним можливостям держави. Ситуація значно ускладнюється в умовах необхідності концентрації основних зусиль на відбитті військової агресії проти України, яка розпочалася з 2014 р. у формі гібридної війни та з 24 лютого 2022 р. перетворилася на відкрите повномасштабне військове вторгнення росії. Як наслідок, протидія новому спектру загроз національній безпеці створює величезне додаткове навантаження на державний бюджет та частково на місцеві бюджети, що певною мірою компенсується міжнародною допомогою та активною волонтерською діяльністю громадян України. Водночас є значна кількість розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, які отримують фінансування в межах різних програм забезпечення національної безпеки та оборони, а виконавцями однієї програми можуть виступати відразу декілька суб'єктів, відповідальність за реалізацію запланованих заходів у межах програми між якими чітко не розподілено. Як наслідок, складаються умови для нерезультативного використання бюджетних коштів [1, 2]. Водночас питання раціонального та цільового використання бюджетних коштів на потреби безпеки та оборони в наявних реаліях є питанням виживання держави на нації.

Підвищення ефективності організації фінансового контролю та аудиту за використанням бюджетних коштів на забезпечення національної безпеки та оборони є важливою науково-практичною проблемою, актуальність

якої, враховуючи військову агресію з боку російської федерації, постійно збільшується.

Предметом статті є управлінське та законодавче забезпечення підвищення ефективності фінансового контролю та аудиту використання бюджетних коштів у сфері національної безпеки у контексті реформування правоохоронних органів.

МЕТА статті – виявлення основних напрямів та резервів підвищення ефективності та результативності фінансового контролю та аудиту у сфері національної безпеки та оборони за рахунок впровадження нових форм та методів контролю, які є елементом програмно-цільової методології бюджетування.

Теоретичну основу дослідження становлять праці провідних вчених з фінансового та адміністративного права, а саме Д.А. Бекерської, А.І. Берлача, Л.К. Воронової, Р.А. Калюжного, В.К. Колпакова, С. Ф. Константинова, О.С. Користіна, О.В. Кузьменко, М.П. Кучерявенка, М.В. Лошицького, В.І. Невідомого, А.А. Нечай, В.І. Олефіра, О.П. Орлюк, Л.А. Савченко, А.Г. Чубенка та ін.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною базою статті є нормативно-правові акти, монографії та матеріали періодичних видань. У дослідженні застосовано методи структурного аналізу, синтезу та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Реформа державного фінансового контролю, зокрема у сфері забезпечення національної безпеки, здійснюється як складник реформування та модернізації системи державних фінансів. Головною метою системи контролю у сучасних умовах можна не лише попередження та профілактику фінансових правопорушень (зокрема й корупційних факторів їх вчинення), а й створення раціонального та ефективного механізму розподілу обмежених фінансових ресурсів, заснованого на концентрації зусиль на пріоритетних завданнях розвитку держави та суспільства з урахуванням обраних стратегічних пріоритетів. Враховуючи, що фінансування сектору безпеки та оборони здійснюється за ра-

хунок бюджетних коштів, основна увага концентруватися на питаннях удосконалення механізму бюджетного контролю та внутрішнього аудиту у цій сфері.

Бюджетний контроль являє собою систему заходів органів публічної адміністрації, спрямованих на забезпечення законності дій учасників бюджетного процесу під час складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджетів і звітування про їх виконання із застосуванням специфічних форм і методів їх організації. Завданнями бюджетного контролю є запобігання ухваленню рішень, які можуть призвести до вчинення бюджетних правопорушень; виявлення бюджетних правопорушень та вжиття заходів для їх припинення; виявлення слабких місць у виконанні бюджетних програм; розроблення пропозицій з попередження бюджетних правопорушень та підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів [4, с. 36-43].

Слід відзначити, що контроль є більш ефективним не тоді, коли встановлюється факт порушення, а коли створюються умови, які б дали можливість їх уникнути. Саме таким завданням відповідає саме аудиторський контроль. У багатьох розвинених країнах аудит став провідною формою бюджетного контролю, оскільки, перевіряючи достовірність і повноту бюджетної звітності, облік первинних документів та іншу інформацію стосовно діяльності розпорядника або одержувача бюджетних коштів, аудиторі мають можливість визначити слабкі місця в організації управління бюджетними коштами і розробити пропозиції, що дають змогу підвищити ефективність їх використання [5; 6, с. 112-117].

Правові засади бюджетного контролю та аудиту визначені у ст. 26 Бюджетного кодексу (БК) України «Контроль та аудит у бюджетному процесі». Водночас, як справедливо відзначає Л.А. Савченко, сама назва статті є не зовсім коректною, оскільки аудит є своєрідною формою контролю [7, с. 303-304]. Ст. 26 носить загальної характер, оскільки фактично визначає завдання контролю, хоч у ній йдеться про те, на що його спрямовано, зокрема зазначено, що контроль за дотриманням бюджетного законодавства спрямовано на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами та здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками відповідно до цього Кодексу та іншого законодавства, а також забезпечує: 1) оцінювання управління бюджетними коштами (включаючи проведення державного фінансового аудиту); 2) правильність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності; 3) досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень; 4) проведення аналізу та оцінювання стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів; 5) запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності; 6) обґрунтованість планування надходжень і витрат бюджету [7-8].

У сфері забезпечення національної безпеки важливу роль відіграє внутрішній аудит, метою якого є надання рекомендацій з удосконалення діяльності органу державного сектору, підвищення ефективності процесів управління, що сприяє досягненню мети органом дер-

жавного сектору. До завдань внутрішнього аудиту належить також забезпечення ефективного внутрішнього контролю відповідно до понесених витрат. Здатність надання незалежних та об'єктивних рекомендацій є основною відмінністю внутрішнього аудиту від інших форм контролю. Водночас централізований внутрішній аудит – це державний внутрішній аудит, що проводиться Державною аудиторською службою України. Спрямування та координацію централізованого внутрішнього аудиту здійснює Міністерство фінансів України, а децентралізований внутрішній аудит здійснюється уповноваженим самостійним підрозділом (посадовою особою), підпорядкованим безпосередньо керівництву органу державного сектору, але функціонально незалежним від нього, в самому органі державного сектору або в межах системи його управління [1; 7; 13]. Зовнішній аудит у секторі безпеки та оборони здійснюється Рахунковою палатою України.

Надзвичайно важливим завданням в сучасних умовах є здійснення заходів із оптимізації системи фінансового контролю та аудиту у поєднанні із заходами з виховання доброчесності, які є складником зобов'язань НАТО у напрямі посилення належного врядування у сфері безпеки та оборони. Програма виховання доброчесності, яка реалізується у нашій країні у взаємодії з міжнародними партнерами, зосереджена на забезпеченні практичної допомоги у проведенні оборонних реформ та підтримує Україну у досягненні її антикорупційних зобов'язань в рамках співпраці з ООН, ЄС та іншими міжнародними організаціями.

У БК України йдеться про внутрішній аудит як про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту у бюджетній установі, яку спрямовано на вдосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності бюджетної установи та підвідомчих їй бюджетних установ, покращення внутрішнього контролю [1; 7; 13].

У джерелах розрізняють такі види аудиту: аудит звітності, достовірності (традиційний фінансовий контроль); аудит діяльності (під діяльністю розуміють усі операції, які здійснює будь-який підконтрольний суб'єкт); аудит відповідності (аналіз діяльності підконтрольного суб'єкта на предмет того, наскільки він виконує розпорядження організації чи установи, яка для нього є вищою, тобто аудит відповідності виконання законів, контроль дотримання інструкцій, нормативів, розпоряджень органу управління) [7].

Водночас у науковців та практиків є різні погляди на співвідношення завдань та зміст різних видів аудиту. Так, В.І. Коновалюк зазначає, що фінансовий аудит – метод державного фінансового контролю, що полягає у перевірці та аналізі діяльності, фактичного стану справ стосовно законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також інших суб'єктів господарювання, які отримують (отримували в період, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів та державних фондів, або використовують (викорис-

товували у період, який перевіряється) державне чи комунальне майно [9-10]. У Методичних рекомендаціях з проведення Рахунковою палатою фінансового аудиту вказано, що фінансовий аудит полягає у перевірці, аналізі та оцінюванні правильності ведення, повноти обліку і достовірності звітності стосовно надходжень і витрат бюджету, встановлення фактичного стану справ стосовно цільового використання бюджетних коштів, дотримання законодавства у здійсненні операцій з бюджетними коштами [11]. У Методичних рекомендаціях також зазначено, що виконання аудиторських процедур може супроводжуватись застосуванням таких методів, як перевірка, запит, підтвердження, перерахунок, аналітичні процедури; основними прийомами фактичного контролю, які застосовуються з метою отримання аудиторських доказів, є: інвентаризація; контрольний замір; експертне оцінювання; спостереження на місцях тощо. На практиці застосовуються й інші методи документального контролю для розкриття змісту здійснених фінансово-господарських операцій та процесів і підтвердження їх законності, достовірності й доцільності, зокрема такі, як звіряння, верифікація, огляд, оцінювання, повторне обчислення, порівняння, спостереження, тестування, узагальнення, обстеження тощо [11].

Слід пам'ятати, що ефективність витрачання бюджетних коштів або рівень їх віддачі не завжди можна визначити фінансовим аудитом, оскільки критерієм ефективності є рівень досягнення запланованих цілей, який значно залежить від якості прийнятих управлінських рішень. З огляду на це у світовій практиці поряд з фінансовим аудитом вже давно застосовується така форма контролю, як аудит адміністративної діяльності, який ще називають операційним, управлінським аудитом. Аудит адміністративної діяльності – це форма бюджетного контролю, за допомогою якого вивчаються процедури прийняття і виконання управлінських рішень суб'єктами бюджетного процесу з метою досягнення певних цілей. Невід'ємним складником аудиту адміністративної діяльності є аудит ефективності використання бюджетних ресурсів. Він являє собою контроль якості управлінських рішень з погляду економічності та ефективності використання бюджетних коштів. Мова може йти як про аудит ефективності використання бюджетних коштів під час виконанні окремих бюджетних програм (функцій), так і про аудит ефективності функціонування бюджетної системи (її окремих складників). Завданням аудиту ефективності є оцінювання рівня віддачі від вкладених бюджетних коштів та аналіз причин недосягнення поставлених цілей. Водночас контролери ставлять під сумнів не лише законність і достовірність використання ресурсів за призначенням (як під час ревізії або фінансового аудиту), а й доцільність і необхідність того чи іншого управлінського рішення про використання бюджетних коштів взагалі. Результатом дослідження є аудиторський звіт, в якому міститься висновок: чи доцільно продовжувати вкладення бюджетних коштів у неефективну програму або які зміни необхідно внести для покращення управління реалізацією програми [5, с. 448-450].

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах відбувається трансформація ідеології державного фінансового контролю, зміщення ак-

центів з формальної перевірки достовірності витрат до аналізу ефективності управління бюджетними коштами та публічним майном. Відповідно під час аудиту ефективності визначається продуктивність, результативність, економічність використання коштів та законність, своєчасність і повнота управлінських рішень тощо, а під час фінансового аудиту – правильність, повнота, достовірність звітності, цільове використання коштів тощо [1; 7].

Обґрунтованими є запропоновані Л.А. Савченко пропозиції стосовно необхідності формування єдиного підходу до розвитку фінансово-контрольного законодавства України, що негативно відображається і на змісті нормативних актів, що приймаються у фінансовій сфері. Комплексного документа, який би визначав напрями розвитку публічного фінансового контролю в Україні, немає. Вдосконалення організації і здійснення публічного фінансового контролю передусім має передбачати розроблення та прийняття Стратегії модернізації публічного фінансового контролю, Закону «Про публічний фінансовий контроль». Наявність спеціального законодавства буде однією з підстав виділення фінансово-контрольного права у самостійну галузь права [7, с. 299-301].

Нагальною потребою сьогодення є також розроблення єдиної галузевої методики оцінювання державних цільових та бюджетних програм у сфері забезпечення безпеки. В іншому разі реально оцінити ефективність використання бюджетних коштів, зокрема під час реформування правоохоронних органів, фактично неможливо, передусім у випадках, коли в державних цільових та бюджетних програмах використовуються різні результативні показники.

Крім показників кінцевого результату – підвищення рівня національної безпеки, – повинні враховуватися показники структури загроз безпеці. Структурний аналіз дає змогу зробити обґрунтований вибір релевантних заходів у сфері забезпечення національної безпеки залежно від характеру та природи загроз.

Відповідно обґрунтовано видається також пропозиція стосовно законодавчого закріплення вимоги формування у програмно-цільових актах з питань забезпечення оборони та безпеки не лише кінцевих результатів реалізації програми, а й відповідних проміжних індикативних показників, що дасть змогу здійснювати аудит ефективності виконання відповідних програм [1].

Отже, досягнення результативної мети, – підвищення рівня національної безпеки, має оцінюватися за такими показниками: рівень особистої безпеки (розраховується за показниками соціологічних опитувань та даними офіційної статистики), рівень об'єктової безпеки (офіційна статистика, аналітичні дані міжнародних організацій, експертні оцінки), рівень національної безпеки на регіональному та загальнодержавному рівні (соціологічні опитування та офіційна статистика, експертні оцінки), розмір втрат від загроз різної генези – як в абсолютних цифрах, так і питома вага у складі ВВП (офіційна статистика, експертні оцінки), ієрархічна оцінка рівня загроз за окремими напрямами – соціально-політичних (зокрема військового, терористичного та криміногенного характеру), економічних, природно-техногенних тощо [1-2]. Саме у цьому контексті має відбуватися реформування правоохоронних органів в Україні.

Важливим елементом фінансового контролю та аудиту ефективності видатків у сфері безпеки та обо-

рони має стати застосування методу порівняльного аналізу, який дає змогу зіставляти соціальні результати реалізації вітчизняних програм у сфері безпеки з аналогічними показниками у країнах з розвинутою ринковою економікою або в державах, що знаходяться на шляху переходу до ринкової економіки, що дасть змогу виявляти факти штучного завищення бюджетних витрат або неефективного використання коштів та вживати відповідні заходи з метою корегування обсягів фінансування. Іншою перевагою цього методу може стати відмова від реалізації програм, соціальний ефект від яких у інших країнах виявився незначним.

Надважливим для держави і суспільства в умовах протидії війсьній агресії є створення такої інституційної спроможності системи фінансового контролю, яка б давала змогу застосувати ризик-орієнтований підхід до зовнішнього та внутрішнього аудиту органів сектору безпеки та оборони, а також до відповідних державних та бюджетних програм з урахуванням уразливості їх до корупції, марнотратства, зловживань і безгосподарності,

що, зі свого боку, значно визначатиме магістральні шляхи реформування складників сектору безпеки та оборони загалом та окремих його складників, зокрема правоохоронних органів. В сучасних умовах доцільним є застосування аудиторської методології для виявлення фактів можливого дублювання бюджетного фінансування за чинними державними програмами та перманентний пошук можливостей для раціоналізації бюджетних видатків. В умовах воєнного стану зростає також значення проведення аудиту оцінки збитків, завданих Україні збройною агресією росії та співпраці з міжнародними експертами для обміну досвідом у проведених аудитах.

З метою ефективного законодавчого врегулювання особливостей фінансового контролю та аудиту у сфері безпеки та оборони та враховуючи важливість цієї групи суспільних відносин, пропонуємо розробити та прийняти Закони України «Про особливості державного фінансового контролю у секторі безпеки та оборони».

Список використаних джерел

1. Павлов Д.М. Теоретико-правові та організаційні засади забезпечення природно-техногенної безпеки та реалізації функції цивільного захисту: монографія. Дніпропетровськ, 2015. 415 с.
2. Павлов Д.М., Азаров Ю.Ю., Чубенко А.Г. Організаційно-правові засади забезпечення громадської безпеки в умовах надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: монографія. Київ, 2014. 150 с.
3. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. Дата оновлення: 10.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
4. Чубенко А.Г. Теоретико-правові засади бюджетного контролю за використанням коштів у сфері цивільного захисту. *Юриспруденція: теорія і практика*. 2010. № 9 (71). С. 36–43.
5. Федосов В. та ін. Бюджетний менеджмент. Київ, 2004. 864 с.
6. Pavlov D., Puhach S. Theoretical, Legal and Organizational Principles for Optimizing the Financial Control and Audit Mechanism in the Security and Defense Sector of Ukraine. *Special issue of scientific and professional journal "Journal of the National Prosecution Academy of Ukraine" on the pages of scientific journal "European Science"*. 2018. № 4/1(57). pp. 112-117.
7. Савченко Л.А. Фінансово-контрольне право: становлення та розвиток: монографія. Київ, 2017. 400 с.
8. Бюджетний кодекс від 08.07.2010 року. *Офіційний вісник України*. 2010. № 59. Ст. 2047.
9. Державний аудит в системі фінансового контролю: з виступу президента Міжнародного інституту фінансів В.І. Кравченка. *Фінансовий контроль*. 2005. № 2.
10. Про державний фінансовий контроль: законопроект від 08.02.08 № 2020. Дата оновлення: 07.01.2024. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsr/link1/JF1K400A.html
11. Методичні рекомендації з проведення Рахунковою палатою фінансового аудиту: затв. рішенням Рахункової палати від 22.09.2015 р. № 5-5. Дата оновлення: 13.02.2024. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN014487.html
12. Чубенко А.Г., Павлов Д.М., Деревчук О.І. Фінансування центральних органів виконавчої влади із використанням програмно-цільового методу (на матеріалах Міністерства внутрішніх справ та Міністерства надзвичайних ситуацій України): Монографія. Київ, 2011. 197 с.
13. Невідомий В. Аудит фінансової та бюджетної звітності як виклик часу для держави і суспільства. *Голос України*. № 165.
14. Павлов Д.М., Заблоцька О.Ю., Гончаренко Е.М. Теоретико-правові засади підвищення ефективності фінансового контролю та аудиту в секторі безпеки та оборони України. *Наука і правоохорона*. 2018. №1 (39). С. 168-175.

References

1. Pavlov D. Theoretical, Legal and Organizational Principles of Ensuring Natural and Technogenic Safety and Implementation of the Civil Protection Function: monograph. Dnipropetrovsk, 2015. 415 p. (in Ukrainian).
2. Pavlov D.M., Azarov Yu.Yu., Chubenko A.H. Organizational and Legal Principles of Ensuring Public Safety in the Context of Technogenic and Natural Emergencies: Monograph. Kyiv, 2014. 150 p. (in Ukrainian).
3. On the National Security of Ukraine: Law of Ukraine of 21.06.2018 No. 2469-VIII. Date of update: 10.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (in Ukrainian).
4. Chubenko A.H. Theoretical and legal principles of budgetary control over the use of funds in the field of civil defense. *Jurisprudence: theory and practice*. 2010. № 9 (71). pp. 36–43. (in Ukrainian).
5. Fedosov V., Oparin V., Safonova L. and others. Budget management. Kyiv, 2004. 864 p. (in Ukrainian).
6. Pavlov D., Puhach S. Theoretical, Legal and Organizational Principles for Optimizing the Financial Control and Audit Mechanism in the Security and Defense Sector of Ukraine. *Special issue of scientific and professional journal "Journal of the National Prosecution Academy of Ukraine" on the pages of scientific journal "European Science"*. 2018. № 4/1(57). pp. 112 – 117.
7. Savchenko L.A. Financial and control law: formation and development: monograph. Kyiv, 2017. 400 p. (in Ukrainian).
8. Budget Code of 08.07.2010. *Official Bulletin of Ukraine*. 2010. № 59. Art. 2047. (in Ukrainian).
9. State audit in the system of financial control: from the speech of V.I. Kravchenko, the President of the International Institute of Finance. *Financial control*. 2005. № 2. (in Ukrainian).
10. On state financial control: draft law of 08.02.08 No. 2020. Date of update: 07.01.2024. URL:

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF1K400A.html (in Ukrainian).

11. Methodological Recommendations on Conducting Financial Audit by the Accounting Chamber: approved by the decision of the Accounting Chamber dated 22.09.2015 No. 5-5. Date of update: 13.02.2024. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN014487.html (in Ukrainian).

12. Chubenko A.H., Pavlov D.M., Derevchuk O.I. Financing of Central Executive Bodies with the Use of Program-Targeted Method (Based on the Materials of the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Emergency Situations of Ukraine): monograph. Kyiv, 2011. 197 p. (in Ukrainian).

13. Nevidomyi V. Audit of financial and budgetary reporting as a challenge for the state and society. *Voice of Ukraine*. № 165. (in Ukrainian).

14. Pavlov D.M., Zablotska O.Yu., Honcharenko E.M. Theoretical and Legal Bases for Improving the Efficiency of Financial Control and Audit in the Security and Defense Sector of Ukraine. *Science and law enforcement*. 2018. №1 (39). pp. 168-175. (in Ukrainian).

Dmytro PAVLOV

Doctor of Legal Sciences, Professor, deputy head, Institute of the State Guard of Ukraine of Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4586-6399>

e-mail: pavlovdn@ua.fm

ADMINISTRATIVE AND LEGAL FOUNDATIONS OF INCREASING THE EFFECTIVENESS OF FINANCIAL CONTROL AND AUDIT IN THE FIELD OF NATIONAL SECURITY IN THE CONTEXT OF REFORMING LAW ENFORCEMENT AGENCIES OF UKRAINE

The paper examines the peculiarities of financial control and audit in the field of national security, on the basis of the analysis of doctrinal and expert approaches, the directions of organizational and legal support for increasing their effectiveness are determined in the context of reforming law enforcement agencies of Ukraine in accordance with European standards and changing the paradigm of national security protection in the conditions of countering military aggression of the Russian Federation against Ukraine. The problem of improving the mechanism of financial control and audit in the context of reforming law enforcement agencies is considered as a component of activities aimed at forming a new paradigm of national security, the foundation of which should be an effective system of financial and material resource support, based on effective control mechanisms, built taking into account the need to implement standards of the EU and NATO countries, ensuring compliance with one of the main principles of ensuring national security – matching the costs of countering threats with the financial and economic capabilities of the state.

The study takes into account the specific conditions in which law enforcement agencies are being reformed, which include the need to concentrate the main efforts of the State on repulsing military aggression against Ukraine, which began in 2014 in the form of a hybrid war and since 24 February 2022 has moved into the phase of an open full-scale military invasion of the Russian Federation, which in turn causes a huge additional burden on the State budget and partly on local budgets, and is aimed at countering a new range of threats to national security. The paper proposes the main directions and reserves for improving the efficiency of financial control and audit in the field of national security and defence through the introduction of new forms and methods of control, which are an element of the programme-targeted budgeting methodology.

Keywords: *national security, security and defense sector, law enforcement reform, hybrid threats, hybrid warfare, armed conflict, financial control, audit, budget program, performance indicators*